

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3142/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.357/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozók jogi képviselőjük (Tóthné dr. Pintér Matild ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.357/2019/8. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.636.722/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel álláspontjuk szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény E) cikkének (2) és (3) bekezdésével, M) cikkének (2) bekezdésével, R) cikkének (2) bekezdésével, Q) cikkének (2) és (3) bekezdésével, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésével, és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1. A támadott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A perben nem álló hitelező 2006. december 12-én közokirati formában, hitelkiváltás és szabad felhasználás céljából, önálló zálogjoggal és opciós joggal biztosított svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött az indítványozókkal és a II. rendű alperessel. A kölcsönszerződés alapján a hitelező 4.000.000,-Ft-nak megfelelő összegű 26 134 CHF kölcsönösszeget bocsátott rendelkezésre. Az indítványozók a devizában nyilvántartott kölcsön összegét és annak ügyleti kamatait havi ütemezésben, forintban voltak kötelesek teljesíteni, a havi törlesztőrészlet összegét az első periódusban 317,46 CHF-ben, azaz 53 343 Ft-ban határozták meg azzal, hogy az első törlesztő részlet 2007. február 6-án esedékes, a futamidő pedig 120 hónap volt. Az indítványozók budapesti ingatlanára kikötött önálló zálogjog és opciós jog mellett a szerződés biztosítéka volt a hat havi törlesztő részletnek megfelelő kaució is, amely a megállapodás szerint az utolsó törlesztőrészletben kerül beszámításra.
- [4] A hitelező a kölcsönszerződést 2008. október 14-én – a fizetési kötelezettség elmulasztása miatt – felmondta, és a követelést egy, a perben nem álló vállalkozásra engedményezte. Újabb engedményezés folytán a követelést 2009. január 5-től ismét a hitelezőt illette meg. Az általa a vételi jogi gyakorlására kijelölt – perben nem álló – kft. 2009. február 9-én vételi jogát a kikötött 4 500 000 Ft opciós vételár ellenében gyakorolta, és részére az indítványozók az ingatlant 2009. március 31-én birtokba adták.
- [5] További engedményezéseket követően a követelést a per I. rendű alperese 2013. december 5-én szerezte meg, majd kérelmére a közjegyző 2014. július 16-án, közokirat végrehajtási záradékolása útján 864 753 Ft tőke és járulékaik megfizetése iránt végrehajtást rendelt el az indítványozókkal szemben.
- [6] Időközben a Fővárosi Törvényszék közérdekű perben hozott 2011. április 22-i jogerős ítéletében megállapította, hogy a hitelező 2007. március 1. napjától hatályos hitelezési üzletszabályzatának és az általa a szerződéskötéseknél alkalmazott közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződési mintának több pontja a vele szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen.
- [7] Az indítványozók módosított keresetükben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 369. § a) pontja alapján az ellenük folyó végrehajtások megszüntetését kérték a kölcsönszerződés semmisségére hivatkozva.
- [8] 1.2. A végrehajtás megszüntetése iránt indított perben első fokon eljáró Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.P.XV.22021/2016/74. számú, 2018. július 4-én hozott ítéletével az indítványozók keresetének helyt adott és a folyamatban lévő végrehajtásokat megszüntette. A bíróság a döntését azzal indokolta, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.)

213. § (1) bekezdése b), c) és e) pontja alapján semmis. Az ítéleti indokolás szerint a közérdekű perben vizsgált üzletszabályzat ugyan nem vonatkozik a perbeli jogviszonyra, de a közérdekű perben hozott ítélet megállapításaival ellentétes határozat nem hozható.

- [9] 1.3. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 45.Pf.636.722/2018/4. számú, 2018. november 21-én hozott jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozók keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában rámutatott a bíróság – egyebek mellett – arra, hogy a kölcsönszerződés meghatározza a THM mértékét, és azt, hogy az a biztosítási díj összegét nem tartalmazza, felsorolja a szerződés a teljesítéssel kapcsolatos költségeket, kamatokat és járulékokat és ezek éves, százalékosan kifejezett értékét, tartalmazza továbbá a törlesztő részletek számát és a törlesztési időpontokat. Megállapította a bíróság azt is, hogy a perbeli esetben még a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szabályai alapján kell vizsgálni a kölcsönszerződés érvénytelenségét, úgyszintén azt is, hogy a Fővárosi Törvényszék közérdekű kereset alapján hozott és a perben hivatkozott ítéletének megállapításai a tárgyi ügyben nem irányadók, mert a hivatkozott ítélet alapjául szolgáló üzletszabályzat nem a perbeli időszakban hatályos üzletszabályzat volt. Végül rámutatott a bíróság jogerős ítéletében arra is, hogy a kaució az adós tartozását mindenképpen csökkenti, ebből hátrány az adóst nem éri, továbbá az opciós jog gyakorlása 5 éven belül történt, az opciós jog meghosszabbítása nem következett be.
- [10] 1.4. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.357/2019/8. számú, 2019. június hó 26-án meghozott – részletesen indokolt – ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, megállapítva, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő és a Kúria egyetértett az abban kifejtett indokolással.
- [11] 1.5. A Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.P.XV.22021/2016/92-I. számú, 2019. szeptember 10-én kelt végzésével – az ügy összes körülményét mérlegelve, az indítványozók alkotmányjogi panaszának benyújtására tekintettel – a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletének végrehajtását felfüggesztette.
- [12] 2. Az indítványozók a 2019. szeptember 5-én benyújtott alkotmányjogi panaszukban, majd annak 2019. november 26-án és 2019. december 23-án érkezett kiegészítésében kérték a Kúria felülvizsgálati ítélete és a Fővárosi Törvényszék jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontjuk szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény E) cikkének (2) és (3) bekezdését, M) cikkének (2) bekezdését, R) cikkének (2) bekezdését, Q) cikkének (2) és (3) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését, és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [13] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelvre, valamint az Európai Bíróság számos döntésére, mindelelőtt a C-51/17. számú döntésre, amelyeknek álláspontjuk szerint az ügyben született ítéletek – a keresetnek helyt adó elsőfokú ítélet kivételével – nem felelnek meg, holott az uniós jog hazai joggal szembeni elsőbbsége nem vitatható. Álláspontjuk szerint az Európai Bíróság alapjaiban kérdőjelezi meg a Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatát, és az 1/2016. számú Polgári jogegységi határozatát, amelyek véleményük szerint nem a fogyasztó, hanem a pénzügyi szolgáltatók érdekeit védik és nem alkalmasak a felek közötti egyensúly helyreállítására. Az indítványozók álláspontja szerint a bíróságok – az Alaptörvény által „törvényerővel felruházott”, ráadásul jogokat és kötelezettségeket visszamenőleges hatállyal megállapító – jogegységi határozatok alapján döntöttek és nem az uniós és hazai jogszabályok alapján. Indítványozói álláspont szerint ugyanis, amennyiben a jogszabályokat a bíróságok betartják, úgy az indítványozók számára kedvező ítéletnek kellett volna születnie és nem fordulhatott volna elő az, hogy az indítványozók – az I. rendű alperes jogelődjének az árfolyamkockázatot illetően adott nem teljes körű tájékoztatása miatt –, a 12 millió forint értékű fedezetül nyújtott ingatlan végrehajtási eljárás nélküli elvesztését követően, a pénzügyi jogutódjának még jelenleg is tartoznak. Kifejtették az indítványozók, hogy a jogerős ítélet és a felülvizsgálati eljárásban hozott döntés figyelmen kívül hagyta a Ptk. 523. §-át, 209. §-át, 200. §-ának (2) és (4) bekezdését, a 374. § (2) bekezdését, a 375. § (4) bekezdését a 209/A. §-át, valamint a Hpt. 203. §-ának (6) és (7) bekezdését, valamint az Európai Bíróság több ítéletét.
- [14] Az indítványozók hivatkoztak arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes és nem fér össze a jogállamiság elvével, így esetükben az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében biztosí-

tott tisztességes eljáráshoz való jogot sérti a *contra legem* jogalkalmazás, amely a panaszolt ügyben felemelkedett az alkotmányjogilag is értékelhető szintre.

- [15] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [16] 3.1. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria ítéletét 2019. augusztus 8. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. szeptember 5-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezett kérelmet azok megsemmisítésére, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az indítványozók a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperesek voltak, így érintettségük megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Ugyanakkor az Alaptörvény E cikkének (2) és (3) bekezdése, R cikkének (2) bekezdése, Q cikkének (2) és (3) bekezdése, valamint – önállóan – az M cikkének (2) bekezdése nem tartalmaz az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdését illetően – mivel a jogerős ítéletet és a felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletet támadja, nem pedig más hatóság döntését –, értékelhető indokolást nem tartalmaz, ezért a XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos érvelés tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkozik.
- [17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában kifejtett indokolás alapján, vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeit.
- [18] 3.2. Az indítványozók hivatkoztak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is, miszerint a Fővárosi Törvényszék és a Kúria *contra legem* jogértelmezése nem vette figyelembe az I. rendű alperes jogelődje által a szerződéskötéskor adott, a devizahitel árfolyamkockázataira vonatkozó – álláspontjuk szerint – nem teljes körű tájékoztatást és ennek konzekvenciáit a támadott ítéletek nem vonták le.
- [19] Az indítványozók tehát az alkotmányjogi panasz eljárás keretében lényegét illetően azt indítványozták, hogy ügyükben az Alkotmánybíróság a Ptk. és a Hpt., valamint az indítványozók által felhívott uniós jogszabályok alapján állapítsa meg a támadott ítéletek jogértelmezésének alaptörvény-ellenességét és az indítványozók számára kedvező – a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító, és ez által a végrehajtási eljárás megszüntetését eredményező – jogértelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg a bírói döntéseket.
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [22] Az indítványozók a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állítottak olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [23] 5. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1494/2019.

• • •